

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут економіки та управління
Факультет менеджмент

Кафедра публічного управління та адміністрування і міжнародної
економіки

РОЗВИТОК ГРОМАД:

методичні рекомендації для практичних занять і самостійної
роботи здобувачів вищої освіти ступеня «магістр» денної та
заочної форми навчання спеціальностей: 281 «Публічне управління
та адміністрування», 073 «Менеджмент».

Миколаїв
2020

УДК 338.244.47:336.132.11

Р64

Друкується за рішенням науково-методичної комісії факультету менеджменту Миколаївського національного аграрного університету від протокол № 3 від 25.11.2020 року.

Укладачі:

А. В. Ключник – д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки, Миколаївський національний аграрний університет;

Н. І. Галунець – асистент кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки, Миколаївський національний аграрний університет.

Рецензенти:

Л.В. Назарова – д-р. екон. наук, професор, завідувач кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського;

О.А. Христенко – канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економіки підприємств, Миколаївський національний аграрний університет.

© Миколаївський національний аграрний університет, 2020

Вступ	4
Практичне заняття 1. Територіальні громади та процеси децентралізації	6
Практичне заняття 2. Управління об'єднаними територіальними громадами	10
Практичне заняття 3. Форми участі членів територіальної громади у здійсненні місцевого самоврядування.	14
Практичне заняття 4. Стратегічне планування розвитку територіальних громад	16
Практичне заняття 5. Місцевий розвиток громад. Партнерська модель управління розвитком сільських територій	22
Практичне заняття 6. Публічні послуги територіальної громади	26
Практичне заняття 7. Маркетинг громад	29
Практичне заняття 8. Інвестиційна привабливість громад	31
Практичне заняття 9. Муніципальне співробітництво територіальних громад	32
Практичне заняття 10. Поняття, принципи та види публічної інформації	37
Основні терміни і поняття	42

ВСТУП

Процеси реформування всієї системи публічного управління, що наразі тривають в Україні, передбачають дедалі активніше залучення широких верств суспільства до управління розвитком своїх громад. Цього вимагають і такі явища як становлення інститутів громадянського суспільства, оптимізація системи місцевого самоврядування, зміни на регіональному рівні управління тощо. Однією з провідних тенденцій сучасності є активізація процесів добровільного об'єднання територіальних громад. Саме нові, потужні та спроможні громади створюють нову реальність та майбутнє держави. У цих умовах, активна громадськість, а особливо депутати новоутворених об'єднаних громад, мають бути досить обізнаними не тільки у конкретних нормах окремих законів, що регулюють власне процеси залучення активістів, а розуміти всю філософію змін системи місцевого самоврядування в Україні, що зорієнтована на людину, передбачає участь мешканців як у поточних процесах управління ОТГ, так і у більш конкретних аспектах її розвитку – бюджеті участі та стратегічному плануванні розвитку об'єднаних територіальних громад. Водночас успішне здійснення реформ децентралізації тісно пов'язане з формуванням нової генерації місцевих політиків та службовців органів місцевого самоврядування, які будуть діяти в принципово нових умовах та які потребують нових знань, умінь і навичок. Це викликано, перш за все, зміною статусу територіальних громад та тих перспективних завдань, що постають перед місцевою владою і самоврядуванням. Без залучення громадськості та використання відповідних механізмів та інструментів зробити це буде просто неможливо.

Програма навчальної дисципліни «Розвиток громад» спрямована на те, щоб дати слухачам знання теоретичних основ дисципліни та застосування ними здобутих знань, умінь та навичок на практиці. Дисципліна «Розвиток громад» викладатиметься з урахуванням найсучасніших інтерактивних методик.

Метою вивчення курсу є теоретична та практична підготовка здобувачів вищої освіти у сфері розвитку громад та отримання знань з: сутності та функцій територіальних громад; управління, аналізу та діагностики стану розвитку в громадах, системи діючого самоврядування, умов для формування планів та стратегій розвитку, розробка стратегій розвитку громад, підготовка проектів та можливості фінансово забезпечення їх реалізації.

Предметом дисципліни є вивчення сукупності прийомів, способів та інструментів управління розвитком громад. **Об'єктом** вивчення дисципліни є процес розвитку громад. **Завданнями** курсу є:

- 1) сформувати майбутнього спеціаліста, здатного оцінити економічну, соціальну, демографічну та екологічну ситуацію в будь-якому регіоні, районі, селі;
- 2) навчити визначати пріоритетні напрями та обґрунтовувати ефективні важелі і механізми вирішення проблем подолання депресивності сільських

районів, диверсифікації їх економічної бази та створення соціально привабливих і екологічно безпечних умов життя для сільського населення;

3) надати навички аналізувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку територіальної громади та вплив зовнішніх і внутрішніх чинників;

4) забезпечити підготовку відповідних фахівців, здатних самостійно працювати в умовах децентралізації влади.

Результатами вивчення дисципліни є формування майбутнього спеціаліста, здатного оцінити економічну, соціальну, демографічну, екологічну ситуацію в будь-якому регіоні (області, районі, селі) в умовах формування соціально орієнтованої ринкової економіки; визначити пріоритетні напрями та обґрунтувати ефективні механізми розвитку територіальної громади. В результаті засвоєння предмету здобувачі вищої освіти повинні:

Знати: стан реформ в Україні стосовно децентралізації; понятійний апарат територіальної громади, спроможної територіальної громади; систему управління територіальними громадами, роль партнерства в її формування; механізм надання адміністративних послуг; алгоритм стратегічного планування розвитку територіальних громад; систему формування співробітництва територіальних громад; методика аналізу місцевого розвитку.

На підставі одержаних знань студент повинен **уміти:**

- критично осмислювати економічні категорії даної дисципліни;
- оцінювати стан розвитку сільських територій з економічної, соціальної, екологічної точки зору;
- обґрунтувати напрями розвитку й удосконалення виробничої й соціальної інфраструктури громади;
- організувати співпрацю членів громади, адміністративний корпус сільських органів самоврядування та економічних суб'єктів;
- аналізувати наслідки адміністративно-територіального реформування в країні;
- сформувати механізм залучення матеріальних, фінансових, трудових і інших ресурсів для соціального розвитку громади.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1. ТЕРИТОРІАЛЬНІ ГРОМАДИ ТА ПРОЦЕСИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ (чотири академічні години)

Мета заняття: оволодіння системою наукових знань з основ ефективного публічного адміністрування об'єднаними територіальними громадами

На занятті розглядаються наступні питання:

1. Територіальної громади: поняття, ознаки, функції, види.
2. Правовий статус територіальних громад.
3. Децентралізація та створення об'єднаних територіальних громад.

Завдання 1. Дайте відповідь на питання

1. Визначте зміст поняття «територіальна громада»
2. Наведіть основні ознаки територіальної громади?
3. Які функції покладено на територіальні громади? Виділіть найбільш важливі, на вашу думку, декілька функцій територіальних громад на сучасному етапі.
4. Які питання належать до виключної компетенції територіальної громади?
5. Які види територіальних громад можна виділити з ч. 1 ст. 140 Конституції України?
6. Охарактеризуйте правовий статус територіальних громад
7. Що таке децентралізація? Які типи та форми децентралізації Ви знаєте?
8. Які головні перешкоди Ви бачите на шляху до впровадження реформи з децентралізації?
9. Які подальші кроки є першочерговими для впровадження децентралізації?
10. Чи вважаєте ви дорожню карту реформи реалістичною?
11. Охарактеризуйте поняття «об'єднана територіальна громада»?
12. Назвіть основні умови та функції добровільного об'єднання територіальних громад?
13. Назвіть якими повноваження наділенні ОТГ?
14. Що являє собою спроможна територіальна громада? Як зробити громаду спроможною?
15. Хто є суб'єктом, носієм права на місцеве самоврядування за Конституцією України?
16. Кого визначає Європейська хартія місцевого самоврядування носієм права на місцеве самоврядування?

Практичні завдання:

Завдання 1. Дослідити нормативно-правову базу з регулювання розвитку об'єднаних територіальних громад. За результатами дослідження заповніть таблицю 1.

Таблиця 1. Основні правові акти регулювання розвитку ОТГ

Назва	Дата прийняття	Основні положення з посиланням на відповідні статті

Завдання 2. Ознайомтесь з нижче наведеними інформаційними джерелами та заповніть таблицю 2.

- 1) 15 питань та відповідей про децентралізацію в Україні: <https://businessviews.com.ua/ru/strategies/id/decentralizacija-1622/>
- 2) Децентралізація під мікроскопом: аналіз плюсів та мінусів для об'єднаних громад: <https://decentralization.gov.ua/news/2101>
- 3) Переваги і недоліки об'єднання громад: сценарії для Сірогозщини — Нижні Сірогози.City: <https://nsirogozy.city/read/misto/39934/perevagi-i-nedoliki-obednannya-gromad-scenarii-dlya-sirogozschini-nizhni-sirogozi-city>
- 4) Переваги та ризики децентралізації влади в Україні: <http://ven.chdtu.edu.ua/article/view/88435>

Таблиця 2 Переваги децентралізації та доцільність створення ОТГ

№ п/п	Переваги децентралізації	Доцільність децентралізації для ОТГ

Завдання 3. Для отримання знань про процес децентралізації та розвитку ОТГ потрібно звертатися до великої кількості інформаційних джерел. В таблиці 3 наведіть основні інформаційні джерела розвитку ОТГ.

Таблицю 3 Основні інформаційні джерела розвитку ОТГ

№ п/п	Назва	Посилання	Мапа сайту
2			
3			

Завдання 4. За допомогою наведених даних на сайті: <https://decentralization.gov.ua/> заповнити та проаналізувати таблиці 4,5,6,7.

Таблиця 4. Кількість ОТГ в Україні, станом на 04.2020р.

Область	Кількість, з них		
	сільських	селищних	міських

Висновки _____

Таблиця 5 Кількість ОТГ в Миколаївській області, станом на 04.2020р.

Район	Кількість, з них		
	сільських	селищних	міських

Висновки _____

Таблиця 6. Характеристика ОТГ Миколаївської області (за даними сайту <https://www.mk-oblrada.gov.ua>)

Назва ОТГ	Рік створення	Адреса сайту	Кількість населених пунктів	Площа, км ²	Населення, осіб, чол

Висновки _____

Таблиця 7. Кількість ОТГ в _____ районі,* станом на 01.04.20__ р. (за даними сайту <https://decentralization.gov.ua/>)

Назва ОТГ	Рік створення	Тип	Кількість населених пунктів	Кількість рад	Площа, км ²	Населення, осіб, чол

* район обирається самостійно здобувачем вищої освіти

Висновки _____

Завдання 5. Ознайомтесь з кейсом «Децентралізація в Україні: заявка на успіх» та виходячи з відповідей в попередньому завданні, який знак Ви б поставили вкінці: точку, знак оклику чи знак запитання? Відповідь обґрунтуйте

Кейс: Децентралізація в Україні: заявка на успіх

Прихильником децентралізації в Україні є майже кожен другий. Водночас більше половини українців поки не відчули на собі позитивних змін від реформи.

Однією з ознак перших успіхів децентралізації опитані українці називають покращення ситуації з транспортом та інфраструктурою 42 відсотки українців підтримують децентралізацію, негативно ставляться до неї 27 відсотків громадян, опитаних у червні 2017 р. фондом "Демократичні ініціативи" та Центром Разумкова. За оцінками експертів, це є ознакою помірного успіху реформи, яку запустили в Україні 2014 року після зміни влади внаслідок Євромайдану. 2015 року в країні стартував механізм передачі повноважень від центру на місця та створення об'єднаних територіальних громад. Станом на 2017 рік їх налічується вже більше 400.

Баланс прихильників та противників децентралізації серед населення України, за даними соціологів, фактично не змінився від минулого року. Водночас рівень обізнаності українців з реформою за рік зріс з 74 відсотків у 2016-му до 82 відсотків у 2017 році. А частка тих, хто нічого не знає про децентралізацію, скоротилася з 30 до 18 відсотків.

Ті, хто помітив позитивні зміни, найчастіше відзначають покращення в галузі інфраструктури, житлово-комунального господарства і транспорту. "Це ті сфери, за які безпосередньо відповідають органи місцевого самоврядування, які почали відновлювати занедбану інфраструктуру. В її розвиток останніми десятиліттями в Україні на душу населення вкладалося 4,7 доларів, тоді як в сусідній Польщі - більше 80 доларів", - зазначив

менеджер проекту Українського незалежного центру політичних досліджень "Громадяни в дії" Іван Лукеря.

Ще одним показником успіху децентралізації Лукеря називає зростання довіри громадян до органів місцевого самоврядування, які мають найбільший рейтинг серед державних інституцій після армії. "Впродовж останніх трьох років довіра до центральних органів влади суттєво знизилася і становить від 10 до 13 відсотків. Натомість довіра до місцевих органів самоврядування збільшується. Наприклад, серед голів обласних центрів 2015 року довіра складала близько 30 відсотків, то тепер 45-50 відсотків", – сказав експерт.

Директор Інституту розвитку територій Юрій Ганушак вбачає успіх децентралізації і в тенденції до зменшення рівня невдоволення громадян станом справ в інших галузях, які реформуються у зв'язку з децентралізацією. "Щодо медичної реформи кількість незадоволених зашкалює, тоді як кількість незадоволених шкільною і дошкільною освітою серйозно зменшилася. Чому? Бо децентралізація в освіті триває повним ходом, а у медичній галузі децентралізації немає", - сказав експерт.

Тим не менш, 55,4 відсотка опитаних в Україні вказали, що вони не відчували змін на краще від запроваджених внаслідок децентралізації змін. Ще більше - 63 відсотки - не задоволені своєю спроможністю впливати на рішення місцевої влади. Водночас 50 відсотків опитаних кажуть, що самі поки що не готові взяти участь в управлінні своїм селом селищем чи містом у випадку розширення повноважень місцевої влади. Лише 37 відсотків хочуть скористатися таким правом. "Це означає, що люди і досі самі не готові й не бачать можливостей впливати на місцеву владу, хоча реформа передбачала збільшення саме такого впливу і контролю над владою", - зазначила директорка Фонду "Демократичні ініціативи" Ірина Бекешкіна.

За інформацією газети Deutsche Welle <https://www.dw.com/uk/>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2. УПРАВЛІННЯ ОТГ (чотири академічні години)

Мета заняття: оволодіння системою наукових знань з основ ефективного управління об'єднаними територіальними громадами

На занятті розглядаються наступні питання:

1. Статут ОТГ.
2. Паспорт ОТГ.
3. Визначити повноваження органів місцевого самоврядування (власні, делеговані).
4. Впровадження консалтингу в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.
5. Аналіз формування бюджетних ресурсів сільських територіальних громад та напрямки використання місцевих бюджетів сільських територіальних громад.

6. Функції та повноваження голови та старости ОТГ.

Завдання 1. Дайте відповідь на питання

1. Опишіть, що собою являє Статут територіальної громади
2. Які основні функції Статуту територіальної громади?
3. Назвіть характерні риси децентралізації в управлінні?
4. На яких принципах базується місцеве самоврядування на території ОТГ ?
5. Що таке Паспорт ОТГ? Яка його структура та значення?
6. Які повноваження належать органам місцевого самоврядування в об'єднаних територіальних громадах?
7. Які питання відповідно ст.26 розглядає виключна компетенція сільських, селищних, міських рад?
8. Назвіть хто входить до системи органів місцевого самоврядування у громаді?
9. Назвіть загальні принципи формування організаційної структури апарату?
10. Якою має бути модель управління об'єднаної територіальної громади?

Практичні завдання:

Завдання 1. Прогляньте відео за лінком: Чи існує ідеальна структура об'єднаної громади? Тези експертної дискусії:
<https://decentralization.gov.ua/news/11687>

Дайте відповіді на питання:

- 1) Які критерії формування ефективних організаційних структур місцевого самоврядування обговорили учасники круглого столу?
- 2) Які рекомендації із впровадження сучасного стилю управління було запропоновано, та які описано у посібнику «Підходи до формування ефективних організаційних структур для об'єднаних територіальних громад»?

Завдання 2. За посиланням нижче ознайомтесь з підходами до формування ефективних організаційних структур для об'єднаних територіальних громад. Схематично зобразити структуру управління ОТГ (на прикладі конкретної ОТГ).

<https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/474/7.10.19.pdf>

Завдання 3. Ознайомтесь з Паспортом обраної Вами ОТГ та на його основі підготуйте презентацію про особливості обраної Вами об'єднаної територіальної громади. Для створення презентації використовуйте програму PowerPoint 9, Prezi Classic Desktop 7.7, Impress 8.7, Kingsoft Office Suite 8,3

Презентація складається з від 10 до 15 слайдів.

Завдання 4. На прикладі конкретної ОТГ ознайомтесь з її Статутом та зобразіть схематично структуру Статуту обраної ОТГ.

Завдання 5. Визначити функціональні обов'язки голови ОТГ та старости. Результати оформити в вигляді таблиці 1.

Таблиця 1. Функціональні обов'язки голови ОТГ та старости.

Обов'язки голови ОТГ	Обов'язки старости ОТГ

Завдання 6. Для закріплення знань завдання 5, пройдіть тести і перевірте, чи знаєте Ви знаєте, що можуть голова громади, староста, а що — не їх компетенція? За лінком:

1) <https://kitsman.city/play/test/43171/vi-znaete-scho-mozhe-golova-gromadi-starosta-a-scho-ne-ih-kompetenciya-projdit-test-i-perevirte>

2) <https://susidy.city/read/test/43444/chi-dobre-vi-znaete-povnovazhennya-ochilnikiv-gromadi-perevirte-sebe>

Завдання 7. Ознайомтесь з кейсом «Голова ОТГ і староста: повноваження, субординація та службові відносини». На підставі аналізу представленої інформації та орієнтуючись на попереднє завдання 6 визначте спільні та відмінні риси цих посад. Відповідь наведіть у вигляді таблиці.

Кейс: « Голова ОТГ і староста: повноваження, субординація та службові відносини»

З набуттям чинності Законом України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», в системі місцевого самоврядування з'явилася нова посадова особа – староста. З її появою в об'єднаній громаді виник і новий вид службових відносин: голова ОТГ ↔ староста.

Спільним між головою ОТГ і старостою є те, що посада і голови, і старости є виборною. Голова обирається усією об'єднаною територіальною громадою, а староста – жителями відповідного старостинського округу. Як голові, так і старості закон визначив чіткий перелік повноважень. Вони разом із наявними у кожного з них нормативно встановленими правами, утворюють їх правовий статус, що визначає напрями та зміст службових відносин голови ОТГ і старости в системі місцевого самоврядування.

Спільним між головою і старостою щодо участі у засіданнях виконавчого комітету, на яких головує сільський, селищний, міський голова, є те, що кожен з них має право лише одного ухвального голосу. Іншими словами, голова ОТГ, не зважаючи на його головування на засіданні

виконкому, не має будь-яких інших переваг відносно решти членів виконкому, включаючи й старосту.

Відмінним між головою ОТГ і старостою є обсяг їхніх повноважень, що визначені законодавством про місцеве самоврядування, та територія, на яку поширюється їхня юрисдикція. Так, повноваження голови дозволяють їх реалізовувати на усій території об'єднаної громади, тоді як юрисдикція старости здебільшого обмежується територією старостинського округу. Хоча староста має декілька повноважень, які він здійснює за межами старостинського округу, зокрема: участь у пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради та засіданнях її постійних комісій; право гарантованого виступу на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради, засіданнях її постійних комісій з питань, що стосуються інтересів жителів відповідного села, селища; представлення інтересів жителів відповідного села, селища у виконавчих органах сільської, селищної, міської ради шляхом участі у засіданнях виконавчого комітету (частина 5 статті 14-1, пункти 1-3 статті 54-1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (далі – Закон №280/97-ВР).

Староста помилково вважається підлеглим (підпорядковим) голові ОТГ. Однією із причин виникнення цього стереотипу, є буквальне тлумачення одного із повноважень сільського, селищного, міського голови, відповідно до якого він «організує в межах, визначених законом, роботу відповідної ради та її виконавчого комітету. Здійснює керівництво апаратом ради та її виконавчого комітету» (пункт 1 частини 4 статті 42 Закону №280/97-ВР). Так ось, повноваження щодо здійснення керівництва виконавчим комітетом деякі голови тлумачать винятково на свою користь. Їхня логіка виявляється досить простою: якщо голова здійснює керівництво виконавчим комітетом, то голова є керівником, а усі, хто входять до складу виконкому є його підлеглими, а оскільки староста за посадою є членом виконкому, то і він теж є підлеглим голови.

Передбачаю, що знайдуться ті, хто скаже, що старосту варто вважати підлеглим голови хоча б з огляду на те, що розпорядження голови, рішення ради та виконкому, які підписує голова, є обов'язковими до виконання старостою.

По-перше, що стосується рішень ради та виконкому, підписаних головою, то вони є актами колегіального органу влади, а не голови як суб'єкта одноосібної влади.

По-друге, розглядаючи розпорядження голови, варто звернути увагу, що вони за своїм змістом та юридичними наслідками переважно є внутрішньо організаційними, тобто їх головним призначенням є унормування службових відносин всередині органу місцевого самоврядування та/чи стосується процедурних питань (призначити, звільнити, уповноважити, відрядити, накласти дисциплінарне стягнення тощо), або як спосіб правового реагування голови на прийняті радою чи виконкомом рішення щодо їх зупинення.

По-третє, якщо голова, наприклад, видав розпорядження про проведення позачергового засідання виконкому, а староста прибув на нього, то це не означає, що староста є підлеглим голови, бо він виконав його розпорядчий акт. Це є лише свідченням того, що староста вчинив дії, спрямовані на реалізацію покладеного на нього повноваження щодо представлення інтересів жителів відповідного села, селища у виконавчих органах сільської, селищної, міської ради шляхом участі у засіданнях виконавчого комітету. Таким чином, не існує жодних правових підстав вважати старосту підлеглим голови ОТГ. Це означає, що тип службових відносин між головою ОТГ та старостою не має визначатися через субординацію, оскільки її не повинно бути апріорі.

І наостанок. Якщо голова котроїсь ОТГ досі переконаний, що староста є його підлеглим, і буде на цьому відносини зі старостою, то це не випадково

. Це логічний наслідок хибного уявлення про істинний зміст службових відносин зі старостою. Також це відображає ступінь правової обізнаності голови громади, рівень його службової.

Завдання 8. За допомогою Сенкану, опишіть: а) старосту; б) голову ОТГ.

Дізнатися про сенкане можна за посиланням. <https://naurok.com.ua/scho-take-senkan-yak-pisati-senkan-7191.html>

Завдання 9. Для закріплення знань щодо посади голови ОТГ і отримання результату, яким в майбутньому Ви можете бути головою ОТГ зіграйте в гру «Моя громада».

Перейдіть на сайт <http://game.myhromada.info/>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3. ФОРМИ УЧАСТІ ЧЛЕНІВ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ У ЗДІЙСНЕННІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ (чотири академічні години)

Мета заняття: оволодіння системою наукових знань з найпоширеніших форм участі громадськості до здійснення місцевого самоврядування в Україні з позицій органу місцевого самоврядування.

На занятті розглядаються наступні питання:

1. Особливості проведення місцевих виборів та місцевих референдумів.
2. Загальні збори членів територіальної громади.
3. Громадські слухання (ділова гра).
4. Органи самоорганізації населення.
5. Індивідуальні звернення та колективні петиції. Звернення громадян.

Завдання 1. Дайте відповідь на питання

1. Які форми участі членів територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення існують?
2. Охарактеризуйте таку форму комунікації між громадянами та органами влади, як звернення громадян.
3. Опишіть особливості здійснення такої форми комунікації між громадянами та органами влади, як запити на інформацію.
4. Організація і проведення загальних зборів громадян за місцем проживання.
5. Місцевий референдум як форма безпосередньої участі територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення.
6. Місцеві ініціативи та громадські слухання: процедурні аспекти реалізації.
7. Що може дати громадська експертиза? Як провести громадську експертизу?
8. У чому полягає корисність залучення громадян до прийняття рішень, які входять до повноважень місцевого самоврядування?

Практичні завдання:

Завдання 1. Реформа децентралізації стосується кожного з нас, адже кожен стане (чи вже став) членом об'єднаної територіальної громади. Тому вкрай важливо знати про можливості, права та обов'язки, які ми набуваємо після створення ОТГ. Визначте свою роль в об'єднаній громаді пройшовши **онлайн тест за лінком:** <https://www.onlineexambuilder.com/decentralizaciya-vladi/exam-187136>

Завдання 2. На основі опрацювання інформаційного джерела за лінком: <https://www.auc.org.ua/sites/default/files/library/6misiniweb.pdf> визначити переваги і недоліки залучення громадськості до здійснення місцевого самоврядування в Україні з позицій органу місцевого самоврядування. Відповідь записати у **таблицю 1**

Таблиця 1. Переваги і недоліки залучення громадськості до здійснення місцевого самоврядування в Україні з позицій органу місцевого самоврядування

№ п/п	Переваги залучення	Недоліки залучення

Завдання 3. Вкажіть, які законодавство висуває обов'язкові вимоги до змісту і структури електронних петицій та звернень громадян.

Завдання 4. Прогляньте відео ролики за лінком:

- 1) <https://www.youtube.com/watch?v=qgKsTLMLxBk>
- 2) <https://www.youtube.com/watch?v=bPPcXEunB4c>
- 3) <https://www.youtube.com/watch?v=aP5YHNxGGeU>
- 4) <https://www.youtube.com/watch?v=e3LlSl-iCn8>
- 5) https://www.youtube.com/watch?v=ISh5OKD5l_E

Дайте відповідь на питання:

- 1) Який механізм подання Е-петицій описаний в ролику?
- 2) Чого можна домогтися за допомогою петиції?
- 3) В який спосіб можна подавати запита та звернення громадян?
- 4) Що потрібно робити громадянину якщо орган влади не надає за запитом інформацію або порушує термін розгляду?
- 5) Як регулюється механізм подання місцевої ініціативи?
- 6) Які питання органам влади варто виносити на консультації з громадськістю?
- 7) Які існують ризики проведення громадських слухань?
- 8) Що є сучасною формою місцевих ініціатив?
- 9) Для вирішення яких питань створюються ОСН?
- 10) Про які мінуси громадської ради говориться в відео?

Завдання 5. Охарактеризуйте форми співробітництва ОТГ. Заповнити таблицю 2.

Таблиця 2. Форми співробітництва ОТГ*

Форма співробітництва	Характеристика

*ст.4 Закон України «Про співробітництво територіальних громад» (№1508-18 від 17.06.2014)

Завдання 6. Підготувати реферативне повідомлення (не більше 2 стор комп'ютерного тексту)

1. Ваше бачення ролі молоді у розвитку ОТГ? Наведіть приклади.
2. Світовий досвід розвитку співробітництва громад (кожен обирає країну).

ЗАНЯТТЯ 4. СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ГРОМАД
(чотири академічні години)

Мета заняття: оволодіння системою наукових знань щодо сутності стратегічне управління громад, практичних навичок використання методик стратегічного аналізу, розроблення стратегій діяльності і засобів їх реалізації

органами місцевого самоврядування, вміння використовувати необхідний інструментарій стратегічного управління в конкретній ситуації при розробленні управлінських рішень

На занятті розглядаються наступні питання:

1. Алгоритм розробки стратегії розвитку громад.
2. Джерела фінансування реалізації стратегії розвитку громад.
3. Аналіз стратегій розвитку громад.
4. Розв'язування задач та кейсів.
5. Самосійна робота.

Завдання 1. Дайте відповідь на питання

1. Охарактеризуйте сутність поняття «стратегічне управління».
2. Розкрийте зміст підходів, які використовують при розробці стратегії розвитку ОТГ.
3. Назвіть принципи розробки Стратегії.
4. Визначте доцільність розробки стратегії розвитку ОТГ?
5. Перерахуйте ознаки Стратегії розвитку об'єднаних територіальних громад.
6. Чому, на Вашу думку, стратегічне управління важливе для влади ОТГ?
7. Крім влади ОТГ, які ще є зацікавлені сторони, що можуть формувати процес прийняття рішень керівництвом ОТГ?
8. Що вважається традиційним підходом до залучення зацікавлених сторін до стратегічного управління?

Практичні завдання:

Завдання 1. У таблиці 1 наведіть основні особливості стратегічного управління розвитком території

Таблиця 1 Особливості стратегічного управління

№ п/п	Ключові характеристики управління	Стратегічне управління
1	Призначення (місія)	
2	Основне спрямування управління	
3	Врахування фактора часу	
4	Основні чинники побудови систем управління	
5	Управління персоналом	
6	Оцінка ефективності діяльності та управління	

Завдання 2. Стратегічне планування місцевого розвитку має ґрунтуватись на принципах стратегічного планування сталого розвитку

територій та низці спеціальних принципів. В таблиці 2 наведіть принципи стратегічного планування місцевого розвитку та їх характеристику

Таблиця 2. Принципи стратегічного планування місцевого розвитку

№ п/п	Принципи	Змістовність принципів стратегічного планування регіонального розвитку

Завдання 3. Перерахуйте ознаки Стратегії розвитку об'єднаних територіальних громад. Відповідь оформити у вигляді таблиці чи схеми.

Завдання 4. На прикладі існуючої Стратегію розвитку ОТГ(студент обирає стратегію існуючої ОТГ України, таким чином щоб не повторювалися) визначте:

4.1 Яка модель застосовувалась при її розробці?

4.2 Який при розробці стратегії застосовувався варіантів: управлінський, експертний підхід або метод партнерства?

4.3 Якщо до розробки залучалися експерти, то вказати які саме?

4.4 Оцініть обрану Стратегію відповідності принципам:

об'єктивності – використовувалися (за можливістю) дані органів–державної статистики, інших центральних і місцевих органів виконавчої влади та індикатори (показники), які можуть бути досягнуті та оцінені;

обґрунтованості та доцільності – документ розроблявся на основі–чітко визначених цілей розвитку та економічно обґрунтованих завдань та проектів, що сприяють їх досягненню із використанням світового досвіду у сфері програмування економічного і соціального розвитку;

відкритості та прозорості – громадськості та підприємцям було–забезпечено безперешкодний доступ до засідань робочої групи, вони залучалися до розробки цілей та завдань Стратегії, інформувалися про досягнуті результати для планування власної діяльності;

недискримінації та рівного доступу – під час розробки Стратегії–дотримувалися права та враховувалися інтереси різних суб'єктів об'єднаної територіальної громади, в тому числі – господарювання всіх форм власності;

ефективності – визначення та забезпечення функціонування–механізму досягнення цілей, виконання завдань, реалізації проектних ідей у встановлені терміни;

історичної спадкоємності – враховувалися та використовувалися–позитивні надбання попереднього розвитку громад;

етнокультурного розвитку – відродження етнічної самосвідомості– та збереження духовної й матеріальної культури етнокультурних груп, що проживають на теренах громади, сприяння їх розвитку;

сталого розвитку – врахування економічного, екологічного та соціального аспекту розвитку ОТГ.

4.5 Оцінити робочу групу з розробки Стратегії

Орієнтовний склад робочої групи:

- депутати місцевої ради (за згодою);
- керівники управлінь (відділів) виконавчого комітету місцевої ради;
- керівники (представники) громадських організацій;
- представники місцевого бізнесу;
- керівники органів самоорганізації населення;
- представники місцевих засобів масової інформації;
- інші представники місцевої еліти, агентств регіонального та місцевого розвитку, залучені експерти, консультанти.

4.6. Визначте сценарії розвитку ОТГ.

Методичні рекомендації. Сценарне моделювання є важливою методологічною базою стратегічного вибору. Сценарій – деяка послідовність подій, які можуть відбутися в майбутньому із значною долею ймовірності за певних умов. Такі умови, або фактори, можуть бути як зовнішні, так і внутрішні. Іншими словами, в основі кожного сценарію повинні бути покладені базові сценарні припущення, за яких можуть виникати ті чи інші фактори впливу. Основними сценаріями розвитку є:

- **базовий, або інерційний** сценарій розвитку регіону формується за комплексу припущень, що тривкий у часі (горизонті планування) баланс зовнішніх і внутрішніх факторів впливу на стан ОТГ як соціально-економічної системи залишається незмінним, тобто послідовність станів системи змінюється за інерцією;

- **оптимістичний сценарій** розвитку будується на припущеннях, за яких формуються найсприятливіші зовнішні (глобальні та національні) та внутрішні (ті, які регіон здатен створити самостійно) фактори впливу;

- **реалістичний сценарій** є результатом критичної оцінки та можливих обмежень формування системи припущень оптимістичного сценарію розвитку.

4.7 Оцінити правильність проведення SWOT-аналізу.

Методичні рекомендації. Особливості формулювання SWOT-аналізу:

Зазначати лише фактори, які мають вагоме значення для предмету стратегічного планування (не більше 10-15 факторів для кожного розділу SWOT-аналізу);

- не писати неправдиві фактори тільки для того, щоб сильних сторін було більше, ніж слабких (“бо про нас можуть погано подумати”);

- максимально чітко і повне формулювання кожного фактора.

Приклади невдалих формулювань (в дужках – коментарі щодо покращення)

1. Достатня база для розвитку економіки (яка база?)

2. Вигідне географічне положення (у чому саме вигода?)
3. Проблема єдиного теплопостачання, що призводить до забруднення територій (яка саме проблема?)
4. Проблема водопостачання (у чому саме полягає проблема?)
5. Багата історико-культурна спадщина (конкретизувати)
6. Високий рівень безробіття (порівняно з чим?)
7. Недостатнє вуличне освітлення (порівняно з чим?)
8. Підвищення цін на енергоресурси, будівельні матеріали (це стосується лише вашої громади, чи країни в цілому?)

Розділ “Можливості” – це перелік зовнішніх (незалежних від нас) факторів, які прогнозовано зможуть підтримати наш розвиток, а НЕ завдання і плани на майбутнє.

Приклади невдалих формулювань можливостей

1. Відновити роботу молокозаводу
2. Збудувати басейн
3. Покращити підготовку кадрів
4. Налагодити співпрацю з агенцією “InvestUkraine”.

4.8. Визначте стратегію розвитку ОТГ. Відповідь обґрунтуйте.

Таблиця 1 Види стратегій

Стратегія	Комбінація елементів SWOT-аналізу
<i>Варіанти стратегій, що впливають з аналізу сильних сторін та шансів</i>	
Стратегія зміцнення/нарощування	Концентрація уваги на наявних сильних сторонах
Стратегія використання	Реалізація сприятливих шансів
Стратегія зв'язування/кореляція	Зв'язок між наявними сильними сторонами та виникаючими шансами
<i>Варіанти стратегій, що впливають з аналізу слабких сторін та ризиків</i>	
Стратегія елімінації	Усунення слабких сторін
Стратегія мінімізації	Мінімізація ризиків
Стратегія трансформації	Перетворення слабких сторін та ризиків у шанси

4.9. Проаналізуйте стратегічне бачення ОТГ.

Методичні рекомендації. Стратегічне бачення має бути реалістичним, специфічним, достатньо амбітним та бажаним для територіальної громади. Загальне правило перевірки правильності формування Стратегічного бачення – якщо його можна застосувати до іншої території, то це не бачення. Тобто Стратегічне бачення повинно відбивати ту унікальність території, яка не може бути скопійована іншими територіями, і досягнення саме його дасть змогу бути конкурентоспроможною у майбутньому. Пошук унікальності здійснюється на етапі аналітичної роботи та остаточно оформлюється після широких обговорень з громадськістю. Якщо унікальність території буде знайдена і Стратегічне бачення буде сформовано правильно, то жодна зміна

місцевого керівництва, жодна зміна зовнішніх умов не змінять рух у напрямку цілеспрямованого розвитку громади.

4.10. Складіть дерево цілей Стратегії розвитку ОТГ

Таблиця 2 Дерево цілей Стратегії розвитку ОТГ

Стратегічні цілі	Операційні цілі	Завдання

Дайте відповіді на запитання

1. Чи реалізація визначених пріоритетів приведе до досягнення Стратегічного бачення майбутнього розвитку території?

2. Чи правильно визначена загальна кількість пріоритетів (для ґрунтовної роботи за багатьма напрямками може не вистачити ресурсів)? При визначенні пріоритетів надзвичайно важливо пам'ятати, що стратегія є вибором, тобто обираючи певний пріоритет, ми автоматично від чогось відмовляємось. Саме тому пріоритетів не може бути дуже багато, бажано визначити до трьох пріоритетів.

3. Чи достатньо чітко сформульовано пріоритети?

4. Чи можливо для кожного пріоритету визначити якийсь кількісний індикатор, яким можна буде вимірювати поступ?

5. Чи не суперечать один одному певні пріоритети?

4.11 Здійсніть моніторинг дієвості Стратегії розвитку ОТГ (проаналізуйте основні індикатори, які визначені в Стратегії).

4. 12. Розробіть скорочену версію (резюме стратегії), до якої слід внести найважливішу, на Вашу думку, інформацію.

Варто пам'ятати, що інвестори, перш ніж приймуть попередні рішення щодо участі в конкретній сфері, уважно вивчають її потенціал, можливості, а також обмеження розвитку. Відредаговане належно резюме стратегії може виконувати для інвесторів роль першого джерела інформації про громаду. Добре підготовлена і представлена стратегія може забезпечити перевагу в конкурентній боротьбі за залучення інвестицій на території громади. Також нові потенційні мешканці, перш ніж серйозно зацікавитися даним населеним пунктом чи територією, стараються здобути якомога більше інформації про нього – починаючи з можливості добирання до міста, і закінчуючи доступністю та якістю освіти, охорони здоров'я та безпекою.

Завдання 5. Підготуйтеся до громадського обговорення проаналізованої стратегії, заповніть наведений формуляр

ФОРМУЛЯР ГРОМАДСЬКИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ

проекту Стратегії розвитку _____ громади

ДАНІ УЧАСНИКА ГРОМАДСЬКИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ

Прізвище, ім'я

Назва організації (якщо пропозиції подає організація)

Поштова адреса.....

Телефон / e-mail.....

Пропозиції/зауваження до проекту

№ з/п	Положення стратегії, якого стосується зауваження	Номер сторінки	Зміст зауваження / Пропонований зміст Положення стратегії після зміни	Обґрунтування/ пояснення

місце,

дата підпис

Заповнений формуляр треба передати:

а) електронною поштою на адресу:

б) звичайною поштою на адресу:

в) безпосередньо в секретаріат ради:.....

ЗАНЯТТЯ 5. ПУБЛІЧНІ ПОСЛУГИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ (дві академічні години)

Мета заняття: оволодіння системою наукових знань щодо теоретичних підходів до розуміння поняття «публічні послуги» та набуття практичних навичок організації надання адміністративних послуг населення за допомогою ЦНАП

На занятті розглядаються наступні питання:

1. Публічні послуги: суть, ознаки, класифікація.
2. Адміністративні послуги: поняття, ознаки, види.
3. Центр надання адміністративних послуг (ЦНАП). Єдиний державний портал адміністративних послуг.

Завдання 1. Дайте відповідь на питання

1. Що таке «адміністративні послуги», «публічні послуги», «державні послуги», «муніципальні послуги», «неадміністративні послуги»?

2. Які є критерії класифікації адміністративних послуг?
3. Які ключові ознаки адміністративної послуги?
4. Які адміністративні послуги належать до базових?
5. Що таке інтегрований офіс надання адміністративних послуг?
6. Чи тотожними є поняття державних та адміністративних послуг?
7. Що таке електронна послуга та електронна адміністративна послуга?
8. Які послуги належать до електронних?
9. Які завдання запровадження електронних адміністративних послуг?
10. Які сервіси мають бути доступними для користувачів при запровадженні електронних адміністративних послуг?
11. Які основні функції має виконувати Єдиний державний портал адміністративних послуг?
12. Які основні функції має виконувати портал онлайн-платформа ДІЯ?
13. Які канали надання публічних послуг існують?
14. Які підходи до створення порталів публічних послуг існують у світі?
15. Що означає EGDI?
16. Які є етапи формування електронного уряду за методологією ООН?
17. Які електронні сервіси доступні у Кабінеті електронних сервісів Міністерства юстиції України (кар.minjust.gov.ua)?
18. Які електронні сервіси запроваджені у ЦНАП України?
19. Які засоби ідентифікації застосовуються при наданні електронних адміністративних послуг?

Практичні завдання:

Завдання 1. Вам необхідно отримати певну публічну послугу. Дослідіть можливість її отримання за наступним планом (послуги не повинні повторюватися). Відповідь оформіть у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1. Найменування адміністративної послуги

1. Інформація про центр надання адміністративних послуг найменування:	
місцезнаходження:	
режим роботи:	
телефон:	
адреса електронної пошти:	
веб-сайт:	
2. Перелік документів, необхідних для отримання адміністративної послуги, порядок та спосіб їх подання: у разі потреби - інформація про умови чи підстави отримання адміністративної послуги	

3. Платність або безоплатність адміністративної послуги, розмір та порядок внесення плати (адміністративного збору) за платну адміністративну послугу	
4. Строк надання адміністративної послуги	
5. Результат надання адміністративної послуги	
6. Можливі способи отримання відповіді (результату)	
7. Акти законодавства, що регулюють порядок та умови надання адміністративної послуги	

Завдання 2. За допомогою теоретичного матеріалу проведіть тестування з якості надання Вам адміністративної послуги.

Джерело: Ст.34-36

<https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/397/Treningovyj-posibnyk.pdf>.

Узагальніть відповіді, розробіть рекомендації щодо покращення для аудиторії.

Завдання 3. Які електронні адміністративні послуги надаються через веб-сайт:

1. Територіальні органи ДФС у Миколаївській області:
<http://mk.sfs.gov.ua/diialnist/mistsya-nadannya-administrativnih-poslu/>;

2. Миколаївська обласна державна адміністрація:
http://www.mk.gov.ua/ua/admin_poslugi/;

3. Миколаївська міська рада: (<https://mkrada.gov.ua/content/perelik-administrativnih-poslug.html>)

4. Публічна кадастрова карта: map.land.gov.ua

5. Оберіть інші: орган державної влади, орган місцевого самоврядування, підприємство, установу, організацію.

Відповідь: у вигляді таблиці

Завдання 4. Мобільні кейси для надання адміністративних послуг. Презентуйте його особливості на прикладі ОТГ.

Мобільний кейс – це компактний кейс, який містить ноутбук, кольоровий принтер, сканер, портативний зчитувач ID-карток для перевірки особи людини, камеру для відео фіксації процесу обслуговування клієнтів та модем для доступу до мережі Інтернет (Рисунок 1)

Рисунок 1 – Мобільний кейс

Завдання 5. Робота з Кейсом.

Кейс «Успішний ЦНАП».

Ознайомтеся з досвідом створення Центру надання адміністративних послуг у Кіптівській об'єднаній територіальній громаді – взірець для наслідування. Кіптівська сільська рада Козелецького району Чернігівської області за посиланням:

http://www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2017/08/Best_Practics-2016-BOOK_site.pdf с.80-83

Дайте відповіді на запитання:

1. Які передумови створення ЦНАПу в ОТГ?
2. Мета створення ЦНАПу в ОТГ?
3. Яким чином створення ЦНАПу вплинуло на покращення стану комунальної власності?
4. Чи враховані потреби різних категорій відвідувачів?
5. Яким чином створення ЦНАПу на зайнятість населення?
6. Із якими суб'єктами надання адміністративних послуг співпрацює ЦНАП?
7. Які види адміністративних послуг надає ЦНАП?
8. Який економічний ефект від функціонування ЦНАПу?

9. Якими супутніми послугами можуть скористатися ЦНАПу можуть скористатися жителі ОТГ?

Завдання 6. Досліджуємо особливості роботи ЦНАПу

1. На прикладі досліджуваної Вами ОТГ схематично зобразіть перелік адміністративних послуг, які надаються через її відділ «Центр надання адміністративних послуг».

2. Оберіть послугу, яку б Ви хотіли отримати. Заповніть заяву. Ознайомтеся з інформаційною та технологічною картою публічної послуги.

3. Кращі практики функціонування ЦНАПів в ОТГ- презентація за планом: передумови, практика, результат (соціальний, економічний ефект, покращення інфраструктури).

**ЗАНЯТТЯ 6. МІСЦЕВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ГРОМАД.
ПАРТНЕРСЬКА МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ГРОМАД**
(чотири академічні години)

Мета заняття: оволодіння системою наукових знань щодо забезпечення ефективного управління місцевим економічним розвитком, виробленні умінь і навичок, необхідних для впровадження реформ, здійсненні послідовних кроків в імплементації принципів «належного врядування», які закріплені рішеннями Ради Європи.

На занятті розглядаються наступні питання:

1. Характеристика економічного розвитку громад.
2. Оцінка підприємницького потенціалу громад.
3. Сільський туризм на тлі сучасних тенденцій розвитку.
4. Досвід розвитку сільського туризму у країнах ЄС та Близького Зарубіжжя.
5. Оцінка туристичної привабливості громади та її околиць.
6. Економіка сільського туризму.
7. Партнерська модель управління розвитком громад.

Практичні завдання:

Завдання 1. За допомогою лекційного матеріалу визначте основні завдання та функції МЕР, відповідь наведіть у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1. Завдання та функції МЕР

Завдання МЕР	Функції МЕР

Завдання 2. Визначте того, «хто» фактично є зацікавленими сторонами в місцевому економічному розвитку; як впровадити їх у процес; і як залучити їх на весь термін реалізації. Відповідь наведіть у вигляді таблиці 2.

Таблиця 2. Типові зацікавлені сторони в місцевому економічному розвитку

Державний сектор (місцева влада)	Приватний сектор (бізнес)	Неурядові організації та громадянське суспільство

Завдання 3. У будь-якого розвитку повинні бути цілі, критерії оцінки їх досягнення, а також сукупність показників, які відображають цей процес. Використовуючи таблицю 3 наведіть можливі цілі, критерії та відповідні їм показники соціально-економічного розвитку громади.

Таблиця 3. Цілі, критерії та показники розвитку громади

Цілі	Критерії	Основні показники
Економічна сфера		
Соціальна сфера		
Довкілля		

Завдання 4. Розробка політики місцевого економічного розвитку ґрунтується на певних теоретичних і практичних концепціях, що сформувались у різних країнах світу починаючи з другої половини 70-х років ХХ ст. В таблиці 4. Наведіть основні з цих концепцій.

Таблиця 4. Концепції місцевого економічного розвитку

Концепція	Особливості застосування концепції при розробці політики щодо місцевого економічного розвитку

Завдання 5. За допомогою рисунку 1 наведіть класифікація інструментів планування моделей МЕР за компетентністю секторів, заповніть пропущенні елементи.

Рисунок 1. Класифікація інструментів планування моделей МЕР за компетентністю секторів

Завдання 6. Охарактеризуйте етапи становлення МЕР. Відповідь оформіть у вигляді таблиці 5.

Таблиця 5. Характеристика етапів становлення МЕР

Назва етапу	Період етапу	Коротка характеристика етапу

Завдання 7. На рисунку 2 зазначте на які слід опиратись на шість базових постулатів при розробці стратегій місцевого розвитку.

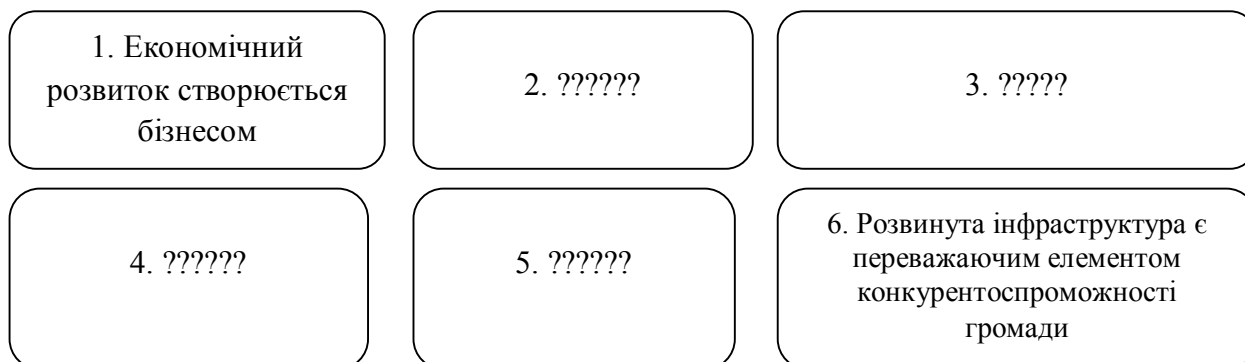

Рисунок 2. Основні постулати, які використовуються при розробці стратегій місцевого розвитку

ЗАНЯТТЯ 7. МАРКЕТИНГ ГРОМАД (дві академічні години)

Мета заняття: оволодіння системою наукових знань щодо визначення місця та ролі маркетингу в управлінні розвитком територіальної громади, а також дослідження умови та особливості застосування інструментів та технологій маркетингу в діяльності органів місцевого самоврядування.

На занятті розглядаються наступні питання:

1. Формування іміджу сільських територій.
2. Брендинг сільських територій.

Завдання 1. Дайте відповідь на питання

1. Дати визначення «брендинг об'єднаних територіальних громад».
2. Обґрунтуйте доцільність створення бренду об'єднаних територіальних громад.
3. Навіщо ОТГ потрібен маркетинг територій?
4. Основні передумови для використання територіального маркетингу ОТГ.
5. Які канали можуть бути використані для просування територіального продукту?
6. Дайте характеристику будь-якого (за вибором) інструменту комплексу маркетингу території ОТГ.
7. Яким чином здійснюється вибір маркетингової стратегії території ОТГ?
8. Які складові іміджу території ОТГ?
9. Що означає позиціонування ОТГ?
10. Специфіка брендингу територій ОТГ.
11. Механізми формування іміджу і репутації території ОТГ.
12. Управління брендингом території ОТГ

Практичні завдання:

Завдання 1. Охарактеризуйте айдентику досліджуваної Вами об'єднаної територіальної громади.

Завдання 2. В таблиці 1 наведіть дані (унікальні особливості) для формування бренду _____ об'єднаної територіальної громади*

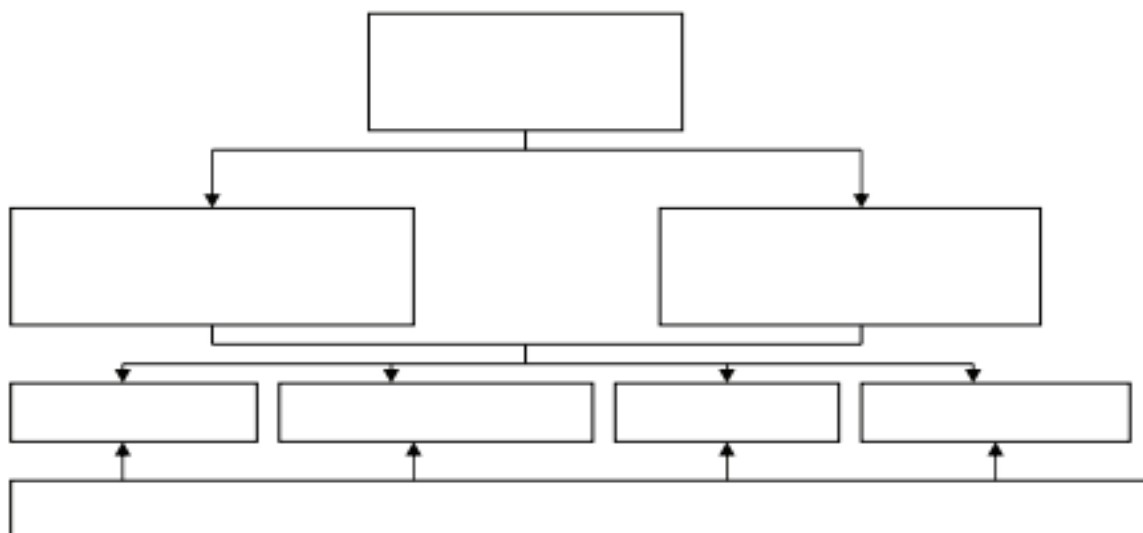
Таблиця 1. Дані (унікальні особливості) для формування бренду _____ об'єднаної територіальної громади*

Природні ресурси	Економічна сфера	Історичні події	Архітектурні пам'ятки	Імідж можливого бренду	Можливі торгові марки і бренди (авторське уявлення)

*ознайомтеся з досвідом Польщі <http://decentralization.uacrisis.org/studypoland>

Завдання 3. Враховуючи дані таблиці розробіть логотип та слоган для досліджуваної Вами об'єднаної територіальної громади. Обґрунтуйте використання кольорів та елементів на логотипі.

Завдання 4. Заповніть схему рівнів позиціонування території.

Завдання 5. Дайте характеристику засобів (інструментів) територіального маркетингу на прикладі обраної Вами ОТГ. Відповідь оформіть у вигляді таблиці 2.

Таблиця 2. Характеристика засобів (інструментів) територіального маркетингу на прикладі обраної ОТГ

Інструмент маркетингу	Характеристика

Завдання 6. Розробіть власний варіант рекламного буклету певної ОТГ (подати такий буклет можна різними варіантами: як надрукований буклет (чорно-білий), як макет в електронному вигляді або оформлений як колаж з уже опублікованих раніше буклетів цієї території).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8. ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ГРОМАД (дві академічні години)

Мета заняття: оволодіння системою наукових знань стосовно розроблення інвестиційних проектів, знання форм, методів та інструментів залучення інвестицій для місцевого економічного розвитку.

На занятті розглядаються наступні питання:

1. Оцінка інвестиційного потенціалу громад.
2. Пріоритетні напрями інвестування.

Завдання 1. Дайте відповідь на питання

1. Визначте особливості інвестиційних джерел фінансування місцевого соціально-економічного розвитку
2. У якій формі може бути надана грантова допомога?
3. Що таке механізм фінансування місцевого розвитку?
4. Назвіть основні джерела фінансування розвитку ОТГ.
5. Визначте основні проблеми у пошуку фінансових ресурсів для розвитку ОТГ.

Практичні заняття:

Завдання 1. Сформуйте карту донорів розвитку ОТГ* (діючі програми/проекти)

Карта донорів ОТГ

Назва програми/проекту	Сума	Мета	Дата початку	Дата завершення

*https://prezi.com/15k_sx9hhckp/presentation/
<http://vassr.org/grants>
<https://gurt.org.ua/news/grants/>
<https://donors.decentralization.gov.ua/projects>

Завдання 2. Сформуйте грантову заявку досліджуваної Вами ОТГ для конкретної грантової програми/проекту (таблиця). Ідея проекту має відповідати Стратегії розвитку ОТГ.

ПРОЕКТНА ЗАЯВКА (паспорт)
на участь у конкурсі проектів територіальних громад
в рамках _____

Назва проекту	
Термін виконання проекту	
Загальна вартість проекту(в гривнях):	
Анотація проекту	
Мета	
Завдання	
Основні види діяльності по проекту	
Виконавець	
Співвиконавці	
Очікувані результати	

Завдання 3. Оберіть будь-яку ОТГ та проаналізуйте основні тенденції у фінансуванні її розвитку. Відповідь наведіть у вигляді таблиць та рисунків.

Завдання 4. Підготувати реферативне повідомлення (не більше 2 стор комп'ютерного тексту

1. Світовий досвід забезпечення інвестиційної привабливості громади.
2. Секрети успіху: кращі практики українських регіонів і міст
3. Пріоритетні напрями щодо підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами ОТГ (на прикладі певної громади)

**ЗАНЯТТЯ 9. МУНІЦИПАЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД (чотири академічні години)**

Мета заняття: оволодіння системою наукових знань

На занятті розглядаються наступні питання:

1. Поняття та принципи співробітництва територіальних громад.
2. Суб'єкти та форми співробітництва територіальних громад.
3. Основні етапи реалізації співробітництва територіальних громад.

Завдання 1. Дайте відповідь на питання

1. Які існують перешкоди для працівників органів місцевого самоврядування в залученні громадян до участі в місцевому самоврядуванні?
2. Охарактеризуйте організаційно-правову основу муніципального співробітництва ОТГ.

3. Назвіть принципи співробітництва територіальних громад спрямовані на створення оптимальних умов для започаткування співробітництва та забезпечення ефективних правовідносин між його учасниками.

4. Охарактеризуйте форми в рамках яких може розвиватись муніципальне співробітництво ОТГ

Практичні завдання:

Завдання 1. Охарактеризуйте правове забезпечення розвитку міжмуніципального співробітництва ОТГ. Відповідь оформіть у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1. Правове забезпечення розвитку міжмуніципального співробітництва ОТГ

Назва законодавчого акту	Дата прийняття	Коротка характеристика

Завдання 2. За допомогою таблиці 2 опишіть унормований ЗУ процес організації співробітництва територіальних громад. Заповнити таблицю 4.

Таблиця 2. Процес організації співробітництва територіальних громад унормований Законом України “Про співробітництво територіальних громад”*

Номер етапу	Назва етапу	Його характеристика
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		

* Закон України «Про співробітництво територіальних громад» (№1508-18 від 17.06.2014)

*Методичні рекомендації щодо практичного застосування положень Закону України «Про співробітництво територіальних громад» в частині організації та юридичного оформлення співробітництва [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://rozvytok.in.ua/library?pid=55&sid=919>

Завдання 3. Охарактеризуйте принципи співробітництва ОТГ. Заповнити таблицю 3.

Таблиця 3. Принципи співробітництва ОТГ

Принципи співробітництва	Характеристика

*ст.2 Закон України «Про співробітництво територіальних громад» (№1508-18 від 17.06.2014)

Завдання 4. Продовжіть речення, керуючись **Законом України «Про співробітництво територіальних громад»** (№1508-18 від 17.06.2014)

1. Суб'єктами співробітництва є _____.
2. Ініціаторами співробітництва можуть бути _____.
3. Сільський, селищний, міський голова за рішенням сільської, селищної, міської ради забезпечує протягом _____ днів з дати надходження пропозиції про початок переговорів з питань організації співробітництва її вивчення, оцінку виконавчими органами сільської, селищної, міської ради щодо відповідності потребам територіальної громади, а також проведення громадського обговорення такої пропозиції, після чого вона подається на розгляд відповідної ради для прийняття рішення про надання згоди на організацію співробітництва чи відмову та делегування представника (представників) до комісії.
4. Комісія готує протягом _____ днів з дати її утворення проект договору про співробітництво.
5. Рішення про схвалення проекту договору про співробітництво приймається сільськими, селищними, міськими радами протягом _____ днів з дати проведення громадського обговорення його проекту.
6. Кількість примірників договору про співробітництво повинна бути _____.
7. Один примірник договору про співробітництво передається для внесення до реєстру про співробітництво територіальних громад _____.
8. Договір про співробітництво набирає чинності через _____ днів з дати його укладення з урахуванням вимог бюджетного законодавства, якщо суб'єкти співробітництва не домовились про інші строки, про що зазначається у договорі.
9. Фінансування співробітництва здійснюється за рахунок коштів: _____.
10. Співробітництво припиняється у разі: _____.

Завдання 5. Дайте характеристику структури договорів про співробітництво територіальних громад із урахуванням вимог чинного законодавства.

Завдання 6. Визначте переваги співробітництва територіальних громад.

Завдання 7. Аналітична частина.

7.1 Проаналізуйте тенденцію розвитку співробітництва громад за 2014-2020 рр. Заповніть таблицю 4.

Таблиця 4 Розвиток співробітництва громад України за 2014-2020 рр.*

Область	2014р.	2015р.	2016р.	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	Всього	Рейтинг

* <http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/10/reestr-17.10.2019.pdf>

Висновок

7.2. Проаналізуйте укладання договорів за сферою співробітництва. Заповніть таблицю 5.

Таблиця 5 Розподіл договорів за сферою співробітництва, 2019/20 р.*

Сфера співробітництва	Кількість укладених договорів	% від загальної кількості
Житлово-комунальне господарство		
Надання адміністративних послуг		
Пожежна безпека, забезпечення правопорядку		
Освіта		
Охорона здоров'я		
Соціальний захист населення		
Енергозбереження		
Фізкультура і спорт		
Туризм		
Культура		
Транспорт		
Інформаційні технології (ІТ)		
Зберігання архівних документів		
Соціально-економічний розвиток, планування та облік		
Охорона навколишнього природного середовища		
Аграрний і сільський розвиток		

Повноваження у сфері праці		
Газопостачання		
Управління комунальною власністю		
Всього		

* <http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/10/reestr-17.10.2019.pdf>

Висновок _____

7.3. Дослідіть розподіл договорів за формою співробітництва. Заповніть таблицю 6

Таблиця 6 Розподіл договорів за формою співробітництва, 2019/20 р.

Форма співробітництва	Кількість укладених договорів	% від загальної кількості
Всього		

<https://decentralization.gov.ua/cooperation/gallery>

Висновок _____

Завдання 8. На сайті Міністерства розвитку громад та територій України знайдіть Реєстр договорів про співробітництво громад.

Відповідь надати у вигляді скріншоту сторінки та вказати на яку дату подано реєстр, та кількість договорів в ньому

Завдання 9. Проектна частина: на прикладі конкретної ОТГ дослідіть її муніципальне співробітництво за такими напрямками:

1. Якщо обрана Вами громада реалізує муніципальне співробітництво, то проаналізуйте його за таким планом:

- 1) суб'єкти;
- 2) сфера;
- 3) форма;
- 4) фінансування;
- 5) ефект.

2. Якщо Ваша громада не займається співробітництвом, то визначте можливість за таким планом:

- 1) суб'єкти;
- 2) сфера;
- 3) форма;
- 4) фінансування;
- 5) складіть договір.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 10. ПОНЯТТЯ, ПРИНЦИПИ ТА ВИДИ ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ (дві академічні години)

Мета заняття: оволодіти теоретичними знаннями щодо роботи з публічною інформацією та сприяння їм у частині отримання навичок щодо вирішення прикладних завдань щодо роботи з публічною інформацією, насамперед у формі відкритих даних

На занятті розглядаються наступні питання:

1. Суб'єкти відносин у сфері доступу до публічної інформації.
2. Реалізація права на доступ до інформації за інформаційним запитом.

Завдання 1. Дайте відповідь на питання

1. Яка інформація належить до публічної?
2. До якої інформації доступ обмежено?
3. Принципи забезпечення доступу до публічної інформації.
4. Як можна обмежити доступ?
5. Назвіть види інформації з обмеженим доступом.
6. Що таке активний та пасивний доступ до публічної інформації?
7. Що можна вимагати при надсиланні інформаційного запиту?
8. Що робити, коли відмовлено у наданні інформації?
9. Назвіть вимоги до прозорості інформації.
10. Перелічіть обов'язки розпорядників інформації.
11. Що таке трискладовий тест та як його застосовувати у повсякденній роботі?
12. Як саме та як часто орган влади має оприлюднювати звіти щодо задоволення запитів на інформацію?
13. Як організувати спеціальне місце в органі влади для отримання публічної інформації?
14. Хто здійснює контроль у сфері забезпечення доступу до публічної інформації?
15. Чим визначається порядок доступу до таємної інформації?

Практичні завдання:

Завдання 1. Відповідно до зазначених ознак в таблиці 1, визначте, які є відмінності між зверненням та запитом. Висновок обгрунтуйте!

Таблиця 1. Ознаки звернення та запиту громадян

Ознаки	Звернення громадян	Запит на інформацію
Визначення понять		
Суб'єкти		
Форма документа		
Реквізити та зміст документа		
Строки		
Плата		
Оскарження		

Завдання 2. Оберіть будь-яку державну установу, організацію та визначте, які види публічної інформації вона надає. Відповідь оформіть у вигляді таблиці 2.

Таблиця 2. Інформація, яку надає _____

№ п/п	Вид інформації	Зміст інформації

Завдання 3. Ситуаційні завдання.

Кейс 1. 13 липня 2011 р. Єгор Соболев, відомий журналіст і керівник бюро «Свідомо», подав до Київської міської ради заяву з проханням акредитувати його при ній як журналіста. До заяви було додано копію членського квитка Національної спілки журналістів України. Акредитація дає право отримувати сприяння від міськради в зборі інформації про її діяльність (отримання копій документів, допуск в хол для ЗМІ, попередження про плановані заходи тощо).

Секретарю Київради – Герезі Галині Федорівні

Журналіста Соболева Єгора Вікторовича

ЗАЯВА НА АКРЕДИТАЦІЮ ДЛЯ ВИСВІТЛЕННЯ СЕСІЇ КИЇВРАДИ

Шановна пані Галино! Відповідно до Закону України «Про інформацію» (ст. 26) прошу акредитувати мене для висвітлення засідань Київради. Мене звати Соболев Єгор Вікторович, я проживаю за адресою Київ, вулиця _____, мій мобільний телефон _____, моя електронна пошта _____.

Я є керівником бюро журналістських розслідувань «Свідомо», що зокрема, робить сайт про Київ www.svidomo.org.

*До заяви додаю копію членського квитка Спілки журналістів України.
З повагою, Єгор Соколов*

Але акредитації журналісту надано не було. Офіційної відмови орган місцевого самоврядування не надав, натомість в розмові по телефону його працівники почали вимагати зразки статей (що не передбачено Законом і може бути доречним лише при відсутності інших доказів журналістського фаху, чим у даному випадку служила копія членського квитка НСЖУ).

Чи правомірні дії Київської міської ради? Відповідь свою обґрунтуйте посилаючись на ЗУ «Про інформацію».

Кейс 2. Журналістське розслідування. Уявіть, що Ви є членом до бюро журналістських розслідувань «Свідомо».

17 серпня 2011 р. до бюро журналістських розслідувань «Свідомо» звернулася абітурієнтка з Києва Марина Саєнко. Дівчина подала документи на навчання в Національний педагогічний університет імені Драгоманова на філологічний факультет. І попри доволі високі бали за зовнішнє незалежне оцінювання і середній бал шкільного атестата – в сумі 622 – їй зателефонували з Приймальної комісії і порадили переписати свою заяву і подати документи не на бюджетну, а на контрактну форму навчання. «Подзвонили і заявили, що шансів вступити на бюджет у мене «нуль», на контракт – тільки якщо я швидко встигну приїхати і підписати договір. В мене 622 бали – не найкращий, але й далеко не найгірший результат. Але зіграли на емоціях – я горю цією спеціальністю. 6-го числа я підписала контракт. При цьому ні копію контракту, ні хоч якогось папірця, окрім чека з сумою оплати мені не дали», – розповіла нам Марина. В день зарахування абітурієнтів на бюджет – 10 серпня – дівчина відкрила список зарахованих на безкоштовне навчання на сайті університету і здивувалась – на бюджетну форму пройшли абітурієнти з нижчими, ніж у неї, балами.

Складіть інформаційний запит, враховуючи наведені дані. В яке відомство Ви маєте його відправити в першу чергу?

Завдання 4. Тестові питання

1. До Петропавлівсько-Борщагівської сільської ради було надіслано через електронну пошту оформлений належним чином запит на отримання публічної інформації. Громадянин Мельник Б.Б. запитує оновлену інформацію про перелік програм, що фінансуються з місцевого бюджету в 2018 році. Для підготовки відповіді необхідно здійснити пошук інформації серед значної кількості даних. Яким чином потрібно діяти розпоряднику інформації?

а) надати відповідь протягом 20 робочих днів без обґрунтування причин продовження терміну;

б) відмовити в задоволенні запиту з обґрунтуванням причини відмови: «у зв'язку з нестачею часу для підготовки відповіді у відведений Законом термін»;

в) надати протягом 5 робочих днів обґрунтування щодо продовження терміну надання інформації, надати повну відповідь протягом 20 робочих днів;

г) надати протягом 30 робочих днів обґрунтуванням продовження терміну надання інформації, надати повну відповідь як тільки вона буде готова.

2. В рамках журналістського розслідування було надіслано запит до Державної архівної служби України на отримання доступу до публічної інформації. Запитуються протоколи засідань партійної організації (КПРС, м.Львів) у визначений період, на яких розглядалося питання прийняття у члени партії особи (громадянки А.), яка зараз є народним депутатом України. Оберіть із наведених прикладів ті інтереси, які є правомірними (захищеними) і на які розпорядник інформації може посилатися при обмеженні доступу до неї:

а) складність запитуваної інформації для розуміння, зрозумілість інформації лише для спеціалістів, може бути викривлена запитувачем, є неповною;

б) захист репутації органу державної влади в) захист репутації або прав інших людей;

г) зменшення довіри до органів влади, погіршення оцінки роботи органів влади або представників певної політичної сили.

3. «Трискладовий тест» є юридичною конструкцією – засобом для перевірки наявності необхідних умов для обмеження доступу до інформації. Його застосування при ухваленні рішення про доступ до публічної інформації дозволяє з'ясувати:

а) співвідношення суспільного інтересу при наданні доступу до інформації та користі від її обмеження;

б) співвідношення особистого інтересу запитувача при наданні доступу до інформації та користі від її обмеження;

в) співвідношення інтересу розпорядника інформації при наданні доступу до інформації та користі від її обмеження;

г) співвідношення політичного інтересу при наданні доступу до інформації та користі від її обмеження.

4. Які з перерахованих категорій інформації можуть бути віднесені до інформації з обмеженим доступом:

а) про стан довкілля, якість харчових продуктів і предметів побуту;

б) про незаконні дії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб;

в) відомості, які містяться в декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру осіб, уповноважених на виконання функцій держави чи місцевого самоврядування;

г) жодна відповідь не є правильною.

5. Відповідно до законодавства розпорядниками публічної інформації можуть бути:

- а) суб'єкти владних повноважень;
- б) юридичні особи, що фінансуються не з державного бюджету;
- в) особи, якщо вони виконують не делеговані повноваження суб'єктів владних повноважень згідно із законом чи договором;
- г) суб'єкти владних повноважень, що не здійснюють владні управлінські функції.

6. Які види контролю за забезпеченням доступу до публічної інформації можуть бути застосовані до розпорядників публічної інформації:

- а) державний контроль;
- б) судовий контроль;
- в) муніципальний контроль;
- г) президентський контроль

7. Суб'єктами відносин у сфері доступу до публічної інформації є:

- а) носії інформації;
- б) розпорядники інформації;
- в) розповсюджувачі інформації;
- г) одержувачі інформації.

8. Підлягає невідкладному оприлюдненню інформація:

- а) про заходи, які застосовуються у зв'язку із загрозою життю, здоров'ю та/або майну осіб;
- б) проекти нормативно-правових актів органів прокуратури;
- в) про внесення відомостей в Єдиний реєстр досудових розслідувань;
- 4) про вжиті органами прокуратури заходи щодо протидії корупції.

9. Однією з гарантій забезпечення права на доступ до публічної інформації є:

- а) обов'язок розпорядників інформації надавати та оприлюднювати інформацію, крім випадків, передбачених законом;
- б) обов'язок розпорядників інформації оприлюднювати інформацію;
- в) систематичне ведення обліку документів, що знаходяться в їхньому володінні;
- г) обов'язок розпорядників інформації надавати інформацію.

10. Громадський контроль за дотриманням права людини на доступ до публічної інформації здійснюють:

- а) Уповноважений Верховної Ради України з прав людини;
- б) Органи прокуратури України;
- в) Органи внутрішніх справ;
- г) Депутати місцевих рад, громадські організації, громадські ради, громадяни особисто

ЗАВДАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота здобувача вищої освіти у межах навчальної дисципліни «Розвиток громад» передбачає написання та захист ним творчої роботи на одну з передбачених переліком тем за власним вибором.

Виконання цієї роботи зорієнтоване на практичне застосування знань і розвиток вмінь, здобутих в процесі лекційних і семінарських занять, самостійного опрацювання навчальних матеріалів.

Творча робота висвітлює результати самостійного обдумування слухачами актуальних проблем впровадження відкритого врядування в Україні. Викладення необхідних матеріалів повинно бути лаконічним, чітко сформульованим і відповідати суті проблеми. Результатом написання творчої роботи є обґрунтований авторський висновок щодо обраної тематики і можливі рекомендації для розв'язання проблеми.

Вимоги до захисту творчої роботи:

- творча робота повинна бути підготовлена кожним студентом індивідуально;
- виконана творча робота надається у електронному вигляді (файлом) викладачеві не пізніше, ніж за 2 тижні до початку екзаменаційної сесії;
- друкований варіант творчої роботи надається студентом під час захисту;
- результати написання творчої роботи презентуються студентом під час екзаменаційної сесії у формі короткої доповіді та відповідей на поставлені запитання;
- на захисті для доповіді надається 5 хв.

Структура творчої роботи.

У структурі творчої роботи виділяються такі основні складові частини.

1. Постановка проблеми:

- короткий аналіз сучасного стану публічного управління у частині, що стосується обраної теми есе, виділення суперечностей та недоліків, що зумовлюють проблему;
- чітке формулювання проблеми відповідно до виділених суперечностей та недоліків, основні складові проблеми;
- негативні наслідки того, що проблема не вирішується.

2. Шляхи вирішення проблеми:

- визначення підходів до вирішення проблеми;
- опис конкретних шляхів реалізації обраних підходів.

3. Значення для практики:

- позитивні зміни у галузі публічного управління внаслідок реалізації запропонованих підходів;
- позитивне значення цих змін для розвитку відкритого врядування.

4. Висновки, що коротко відображають результати проведеного слухачем дослідження проблеми.

5. Перелік використаних джерел, оформлених згідно із вимогами.

Вимоги до оформлення творчої роботи.

Творча робота має бути роздрукована на білому папері стандартного формату А4. Розмір шрифту - 14 кегель, міжрядковий інтервал - 1,5, поля - 2 см з усіх боків. Титульний аркуш творчої роботи повинен мати такий зміст: назва університету; назва інституту; назва кафедри; назва навчальної дисципліни; тема творчої роботи; прізвище, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти, курс, шифр академічної групи; рік написання творчої роботи.

За титульним аркушем слідує план творчої роботи, в якому треба виділити всі її структурні частини. У плані праворуч позначаються номери сторінок початку кожного пункту.

Обсяг творчої роботи визначається вмінням слухача стисло і водночас вичерпно розкрити тему: показати значення проблеми, що розглядається, оцінити, як вона висвітлюється в спеціальній літературі та розв'язується на практиці, зробити висновки та обґрунтувати власні пропозиції.

Обсяг роботи - 15-20 сторінок.

Обов'язкова вимога: чітке посилання на джерела інформації. Всі цифри, факти, теорії, думки вчених, цитати повинні мати посилання у вигляді [2, с. 54] (перша цифра означає номер джерела у наведеному в кінці реферату списку літератури, а друга цифра - номер сторінки у цьому джерелі). Бажано використовувати в творчій роботі таблиці, схеми, графіки, діаграми тощо.

Список використаної літератури (не менше 7 джерел) оформляється згідно з діючими правилами. Якщо інформація взята з мережі Інтернет, потрібно, як і для звичайної літератури, вказати автора, назву статті, а потім навести адресу сайту в Інтернеті. У творчій роботі мають бути обов'язково авторські пропозиції щодо вирішення проблеми, що розглядається.

До тексту творчої роботи додається презентація у форматі Microsoft Power Point обсягом 10-12 слайдів, що відображає основні положення творчої роботи відповідно до його структури.

Перелік тем творчих робіт

1. Концептуальні засади реформування місцевого самоврядування і децентралізація влади в Україні.
2. Сутність та ознаки територіальної громади як основи місцевого самоврядування.
3. Види територіальних громад в Україні.
4. Зарубіжний досвід децентралізації влади та реформи місцевого самоврядування: загальна характеристика та організаційно-інституційні основи.
5. Досвід децентралізації влади та реформи місцевого самоврядування у Великобританії.
6. Проблеми проведення процесу децентралізації у Франції.
7. Моделі і механізми децентралізації влади в Німеччині.
8. Зарубіжний досвід проведення децентралізаційних реформ в Бельгії.
9. Управління процесом децентралізації: зарубіжний досвід країн ЄС.
10. Досвід Польщі в проведенні децентралізації влади та реформи місцевого самоврядування.

11. Децентралізація влади в Угорщині: моделі, перспективи, ризики.
12. Досвід децентралізації у скандинавських країнах: загальна характеристика.
13. Порівняльна характеристика проведення децентралізаційних реформ у країнах Центральної і Східної Європи.
14. Зарубіжний досвід реформування місцевого самоврядування: на прикладі США та Канади.
15. Децентралізація: досвід Чеської Республіки.
16. Механізми децентралізації в Китаї.
17. Досвід децентралізації у Японії та Південній Кореї.
18. Особливості децентралізації та деконцентрації влади у країнах пострадянського простору: загальна характеристика.
19. Моделі, перспективи, ризики децентралізації в країнах СНД.
20. Децентралізація: уроки країн Балтії для України.
21. Формування спроможних територіальних громад: вітчизняний та зарубіжний досвід.
22. Розвиток міжмуніципального співробітництва: вітчизняний та зарубіжний досвід.
23. Практичні механізми управління розвитком територіальної громади.
24. Сучасний стан управління розвитком територіальної громади.
25. Основні форми діяльності територіальних громад в Україні.
26. Тенденції розвитку територіальних громад в контексті реформування місцевого самоврядування в Україні.
27. Сталий розвиток територіальної громади.
28. Ресурсне забезпечення розвитку територіальної громади.
29. Шляхи удосконалення державного управління розвитком територіальної громади.
30. Проектне управління в системі стратегічного планування розвитку об'єднаної територіальної громади.
31. Розвиток сільських територій України в умовах децентралізації управління: стан, проблеми, перспективи.
32. Поняття спроможної об'єднаної територіальної громади.
33. Повноваження органів місцевого самоврядування в об'єднаних територіальних громадах.
34. Необхідна інфраструктура та кадрове забезпечення об'єднаної територіальної громади.
35. Форми державної підтримки добровільного об'єднання територіальних громад.
36. Перспективний план формування об'єднаної територіальної громади.
37. Децентралізація влади в Україні: проблеми об'єднаних територіальних громадах.
38. Стратегічне планування розвитку громад як інструмент реалізації нової регіональної політики.

39. Стратегічне планування розвитку громади в контексті зміни підходів до регіонального розвитку в Європі та Україні.

40. Сутність стратегічного планування та його місце в загальній системі планування територіального розвитку.

41. Ресурсна база об'єднаної територіальної громади.

42. Розробка стратегічного плану розвитку об'єднаної територіальної громади: основні етапи.

43. Формування системи цілей стратегічного розвитку об'єднаної територіальної громади.

44. Роль моніторингу в процесі розробки та реалізації місцевих програм.

45. Діагностика стану об'єднаних територіальних громад як основа планування її розвитку.

46. Моделі та механізми управління процесами стратегічного розвитку об'єднаних територіальних громад.

47. Інструменти розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації влади.

ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Ключник А.В. Формування і розвиток економічного потенціалу сільських територій України [монографія] / Ключник А.В. – Миколаїв: Дизайн та поліграфія, 2011. – 468 с.
2. Гончаренко І.В. Соціально-економічний розвиток сільських територій регіону : проблеми теорії і практики. Монографія / НАН України. Інститут регіональних досліджень. – Львів, 2009. – 370 с. – (Сер. «Проблеми регіонального розвитку»).
3. Публічне управління сільськими територіями України : навч. посіб. / авт.-упоряд. : А.П.Савков, М.К. Орлатий, М.І.Кучер [та ін.]; за ред. А.П.Савкова, М.К. Орлатого, М.І.Кучера; Нац акад. держ. упр. при Президентові України; НАДУ. – Київ: Фенікс, 2016. – 336 с. – (Серія «Б-ка сілськ. голови»).
4. Практичні рекомендації з питань формування спроможних територіальних громад / авт. кол. С.М.Серьогін, О.М.Кужман, Є.І.Бородін, Ю.П.Шаров (та ін.). – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2016. – Вип. 4 – 64 с. – (Сер. «Бібліотека реформування місцевого самоврядування»).
5. Фінансове забезпечення розвитку сільських територіальних громад: монографія / І.Сторонянська, А.Плехатий. – Львів: ДУ «ІРД імені М.І.Долишнього НАН України», 2014. – 190 с. (Сер. «Проблеми регіонального розвитку»).
6. Павлов О. І. Сільські території України : історична трансформація парадигми управління : [монографія] / О. І. Павлов. – Одеса : Астропринт, 2006. – 360 с.
7. Павлов О. І. Сільські території України: функціональноуправлінська модель : [монографія] / О. І. Павлов. – Одеса : Астропринт, 2009. – 344 с.
8. Концепція розвитку сільських територій (схвалена розпорядженням КМУ від 23.09.2015 р. № 995-р).
9. Постанова КМУ Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад від 8 квітня 2015 р. № 214.
10. Від антикорупції до доброчесності. Дієві інструменти для об'єднаних територіальних громад https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/565/DP_posibnik_antikor_tools_WEB.pdf
11. Моделювання ефективної фінансової діяльності органів місцевого самоврядування ОТГ в умовах децентралізації. Консолідований підхід: посібник [Т.Овчаренко, А. Корнієнко]. – Київ, 2020. – 104 с.

Допоміжна:

10. Розвиток сільських територій в контексті міжнародного співробітництва : монографія [А. В. Ключник, І. О. Іртишева, О. В. Шебаніна та ін.]. – Миколаїв : Дизайн та поліграфія, 2013. – 336 с.
11. Талавиря М. П. Організаційно-економічний механізм державної підтримки розвитку сільських територій : [монографія] / М. П. Талавиря. – К.

: Видво НАУ, 2008. – 384 с.

12. Сталій розвиток суспільства: навчальний посібник/ авт.: А.Садовенко, Л.Масловська, В.Серета, Т.Тимочко. – 2-ге вид.-К.,2011. – 392 с.

13. Рутинський М.Й., Зінько Ю.В. Сільський туризм: Навч. посіб. – К.: Знання, 2006. – 271 с.

14. Кудла Н.Є.Сільський туризм: основи підприємництва та гостинності [текст]: навч.посіб./Н.Є.Кудла –К. : «Центр учбової літератури», 2015. – 152 с.

15. Закон України “Про співробітництво територіальних громад” від 17 червня 2014 року № 1508-VII.

16. Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 року № 2939-VI.

17. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.05.2011 № 583 «Питання виконання Закону України «Про доступ до публічної інформації» в Секретаріаті Кабінету Міністрів України, центральних та місцевих органах виконавчої влади»;

18.Постанова Кабінету Міністрів України від 13 липня 2011 року № 740 «Про затвердження граничних норм витрат на копіювання або друк документів, що надаються за запитом на інформацію»;

19.Постанова Кабінету Міністрів України від 21 листопада 2011 року № 1277 «Питання системи обліку публічної інформації»;

20. Наказ Міністерства юстиції України від 26.05.2011 № 1434/5 «Про затвердження форм для подання запиту на отримання публічної інформації»;

21.Наказ Міністерства юстиції України від 08.06.2011 № 1521/5 «Про затвердження Порядку складення та подання запитів на публічну інформацію, розпорядником якої є Міністерство юстиції України»;

22.Наказ Міністерства юстиції України від 08.06.2011 № 1522/5 «Питання виконання Закону України «Про доступ до публічної інформації» в Міністерстві юстиції»;

23.Наказ Міністерства юстиції України від 08.06.2011 № 1536/5 «Про затвердження Інструкції про порядок обліку, зберігання і використання документів та інших матеріальних носіїв, які містять відомості, що становлять службову інформацію у Міністерстві юстиції України»;

24.Наказ Міністерства юстиції України від 4 жовтня 2011 року № 3116/5 «Про затвердження Примірного переліку видів публічної інформації, розпорядником якої є Міністерство юстиції України».

25. Наказ Міністерства юстиції від 30 листопада 2011 року № 3430/5 «Про затвердження Розміру фактичних витрат на копіювання або друк документів, що надаються за запитом на інформацію, розпорядником якої є Міністерство юстиції України, та Порядку відшкодування цих витрат».

26.Наказ Міністерства юстиції України від 28 травня 2014 року № 846/5 «Про систему обліку публічної інформації в Міністерстві юстиції України та його територіальних органах».

27. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 року №

835 «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних.

28. Наказ Міністерства юстиції України від 02 березня 2016 року № 71/7 «Про затвердження Плану заходів із забезпечення виконання постанови Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 року № 835 «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних».

29. Наказ Міністерства юстиції України від 28 березня 2016 року № 897/5 «Про затвердження Переліку інформації, що підлягає оприлюдненню у формі відкритих даних, розпорядником якої є Міністерство юстиції України.

30. Наказ Міністерства юстиції України від 14.07.2017 № 1277/5 «Про затвердження Переліку відомостей, що становлять службову інформацію в Міністерстві юстиції України».

Інформаційні ресурси:

16. <http://decentralization.gov.ua/>

17. <http://www.me.gov.ua/>

18. <http://www.kp.org.ua/idea/>

19. <http://tourlib.net/agrotur.htm>

20. <http://urdn.org/>

21. <http://vassr.org/>

22. <http://arci.org.ua/>

23. <http://sd4ua.org/shho-take-stalij-rozvitok/>

24. <http://www.niss.gov.ua/articles/1132/>

25. Інституційний репозитарій МНАУ. URL : <http://dspace.mnau.edu.ua/>.

26. Сайт дистанційної освіти МНАУ: <http://moodle.mnau.edu.ua/>

РОЗВИТОК ГРОМАД:

методичні рекомендації для практичних занять і самостійної роботи здобувачів вищої освіти ступеня «магістр» денної та заочної форми навчання спеціальностей: 281 «Публічне управління та адміністрування», 073 «Менеджмент».

Укладачі: **Ключник** Альона Володимирівна
Галунець Наталія Іванівна

Формат 60x84 1/ 16. Ум.друк.арк.2
Тираж 10 прим. Зам. ____

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013р